

עשורה מול מיצרים

את

שלמה לויצקי

מלח כשיר, סג במגלים

עשינו זאת כדי לפגוע בסירת-הדייגים. בשעת החקירה של האר"ם נבחרר כי העלילה לא הוכנה כראוי: באותו מקום עצמו עגנה אותו לילה אית-נוסעים ברישית.

בלילה ישנו באניה. משמר מצרי בחדר-האוכל ועל הסיפור ניס. היה חם. אנחנו, כל חמשת הדרוגים* באניה (מלבד הדייג) ישנו כחא אחד. לא דיברנו על כל העסק והלכנו לישון. רק חששנו כי המצרים ינצלו את הלילה כדי להחביא נשק באניה. לא נתנו לנו לצאת מן התא.

..החברה מתו לשחות"

בבוקר, כמו בכל נמל אחר, הלכתי להגוף את הדגלים. את הדגל המצרי הנפתי על התורן הקדמי. כשהלכתי להגוף את הדגל הישראלי, ניגש מפקד הספינה המצרית אל צבי, שעמד לידי, וציווה עליו שלא להגוף את הדגל. "ופה אם אני אנכי?" שאל צבי. "אקח את הדגל!" השיב המצרי. עשיתי את כל ההכנות להגוף את הדגל. אז שלח המפקד המצרי סמל שקרע מידי את הדגל בכוח, בכעס.

אכלנו ארוחת-בוקר בחדר-האוכל, כרגיל. המצרים הסתובבו באנה. בינתיים בא קצין ימי גבוה יותר, קפטן, שקיבל לידו את הפיקוד על כל המבצע. זה היה אדם בעל זקן קטן, דבוק לסנטר, היחיד מבין הקצינים שהתנהג בגסות. הוא דרש מצבי שהצוות יעבוד כפריקת האניה. צבי התנגד ואמר שאין זה מי תפקידם של מלחים בשום מקום בעולם. בתור עונש העמידו אותנו כשורה על הרציף, בשמש, בלי כובעים ובלי מים, משך ארבע שעות. החברה מתו לשחות.

באו כל מיני חורגים לפרוק את המטען. המטען כלל קופי סות בשיר של חברת אינקודה, צורות ודיקטיים. אלה עשו דרך לא קצרה: הם ניקו מיוגוסלביה, הובאו לישראל, נמכרו לאייתריאה שלא רצתה לקבל אותם, ועתה היה עלינו להחזירם לארץ.

ראינו שהמצרים לא ידעו להשתמש במנופים שלנו, וחששנו שמישהו מהם ייהרג וזה יתוסף לחשבון שלנו. לכן עזרנו להם בהפעלת המנופים. כשראה זאת הרשע, סלח לנו ונתן לנו לשבת בירכתיים, בצל, לשתות ולאכול.

..מה זה גן חיות?"

היום עבר. בלילה העברו מזרונים מן הספינה לחרר שהות"ן קן במימתו עברונו בבית-המכס. ישנו בו תחת משמר כבד. השינה היתה די עליוזה. מצב-הרוח היה די מרומם. היו בדיחות ודמינו קצת לכיתה ביצאה לטיול ושנוזמן לה לישון ביחד. צצו כל החכמות הישנות.

בבוקר החזירונו לאניה, אכלנו מזוןנו. רוב היום בילינו בישיבה בירכתיים. מבלי לנוע,

שחית. מי שלח אתכם? מאיפה באים? מה תפקידך על האניה? למה שייכת האניה? זה היה על גשר האניה. אלי לא הספיקו להגיע.

בעוד החקירה נמשכת, התקרבה אלינו ספינת-מנוע של חיל-הים המצרי, ששמה היה זאב הים, וקשרה את עצמה אלינו, דופן אל דופן. מלחים מצריים במדים עלו על אניתינו, הסתובבו בינינו מזויינים בתת-מקלעים. אנחנו עוד היינו חופשיים. אלה מאתנו שיכלו לדבר איתם, בערבית, ואחר באיטלקית, שוחחו על הא ועל דא. היחס היה ידידותי.

הקפטן קיבל הוראה להיכנס לנמל. הוא סרב. נתנו לו דרישה בכתב שישכנסו את האניה נגד רצונו. בינתיים הסתגן לאניה עתונאי מצרי, שהתחיל להסתובב ולצלם. הימאים המצריים נעמדו בפזות של גיבורים והצטלמו בהנאה. אפילו מפקד הספינה המצרית עבר אלינו, כדי להצטלם. אחרי זה הוציאו אותנו המפקד את הסרט מן המצלמה וצעק: "אסור לצלם!"

אולם הצלם הכניס בגניבה סרט חדש והמשיך לצלם, בטענה שאין סרט במצלמה. זה לא הפריע לכל המלחים, יחד עם המפקד, לעמוד שוב בפזות המתאימות.

..תמונות של פראים"

נכנסנו לנמל. שם חיכו המוני צלמים על הרציף. הם צילמו כשעה שקשרנו את האניה לרציף. ביחוד רצו אחרי פפו (יוסף חנאל). בעל הזקן המגודל. כנראה שהשתדלו לתפוס במיוחד תמונות שיראו אותנו כפראי-אדם. אני חושב שכבר ידעו על העלילה.

לקחו את צבי לחקירה נוספת. שם הדיע לו המחורגמן, שדיבר עברית, כי מאשימים אותנו ביריות על דייגים, וכי זה עתה הגיע מברק שנמצאו הגופות. הוא דרש להודיע על כך לצוות. צבי אמר שזה לא נכון וכי לא יודיע לנו דבר. הוא דרש להתקשר עם אנשי או"ם. אבל מרבן שידענו מיד על כל העניין. איני זוכר עם שמעתי את זה לראשונה מפי הקפטן או מפי העתונאים המצריים.

החקירות נמשכו עד הערב. אני חושב שהעלילה עצמה כבר היתה מזכנה מראש. אולם כשהחרימו את המפות של האניה מצאו בה פרט שנאחזו בו: בלילה לא נכענו בקו ישר, מפני שרצינו להגיע אל הנמל רק לאור היום. המצרים טענו אחר-כך שמקום ההתנגשות היה בנקודה בה האטנו את המהירות, וכי

זו הפעם הראשונה התנופפו שני הדגלים יחד — דגל ישראל במקומו, על הירכתיים, והדגל הירוק של מצריים, בעל הסהר ושלשה הכוכבים, על התורן הקדמי, כפי שדרש במים השלטיים.

בלילה הקודם הייתי במשמרת עד חצות. הלכתי לישון. ידעתי: העיקר שעברנו את כל היום, המלא כרישים, ולא אירע דבר. אורות נמל פורט-טופיק ניצנצו מרחוק. לפני כן, לפנות ערב, שמענו כרדיו את נאומי-הברכה של מנהיגי המדינה לכבוד ראש-השנה. זה הוסיף לנו קצת. דרישת-השלום המיוחדת של ראש-המשלה הוכיחה לנו שחושבים עלינו בבית.

..יהרגו אותכם שם"

ובכן, זה היה ראש השנה. התעוררתי בשעה שש. התנהגנו כאילו באנו לכל נמל אחר בעולם. הלחנו את העוגן, הרמנו את הדגלים, חיכינו לבוא נציגי השלטונות המקומיים.

מסביב עגנו אוניות. פורט-טופיק הוא המל הסמוך לבני-סות תעלת-סואץ, וכל אניה הרוצה לעבור בה מן הים צפונית, חייבת להטיל עוגן ולהכות לחנה בשירה העוברת את התעלה הצרה. מן הים ראינו עיר ערבית בינונית, שטוחה, בילת כמה בנינים חרישים.

בבוקר, בערך בשמונה, הגיעה סירת-מנוע של רופא-התעלה. מצרי, שבדק את תעודות-הבריאות שלנו ונתן לנו רשות ליצור את התעלה. יחד אתו באו נציגי שלטונות-הנמל, שירדו יחד עם הקפטן (צבי שידלו) לתאו. שם שתו לחיי השנה היהודית החדשה, וברכונו "האפי ניו יור". השיחה היתה באנגלית.

כל הפורמליות היתה פשוטה, מפני שדמי-המעבר עבור האניה שולמו למפרע, בלונדון. בוא האניה לא היה סוד למצריים. האניה, שהיפה קודם לכן את דגל קוסטה-ריקה, עגנה כמה שבועות תחת דגל ישראל בנמל מסאוה, בו לא חסרים מצרים. פעם אמר לנו פועל כושי מוסלמי, ששכרנו אותו כדי לחדש את צבע האניה (אפור בהיר), בערבית: "אם תסעו לתעלה, יהרגו אתכם שם!" גרשנו איתו מבלי לשלם לו, והיו עניינים שלמים עד שנתנו לו את חצי התשלום.

..לא ידענו שזו הצנה"

כשעה אחרי שאנשי-הנמל נפרדו מאתנו, הגיעה סירת-מנוע אחרת, ובה כמה אנשים בלבוש אזרחי. איתה שעה היינו כבר שמחים מאד. לא ידענו שכל זה היה הצנה. האמנו כי אמנם נעבור את התעלה בעוד כמה שעות.

עתה עלה על האניה מצרי שעשה רושם אינטליגנטי, חבוש טרבוט אדום ולבוש חליפה, בלויית חמולה שלמה. הם חקרו את צבי (שידלו) וחלק משאר אנשי הצוות, לפי הסדר, חקירה

* דרוגים: מלחית חסרי-דרגה.